

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 30. Pœnitentia vera & plena, magnorum præsertim peccatorum, de
peccatis commissis pœnax exigere, & laboriosa esse debet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

opera illa, cum emendatione conjuncta. Ad ea proinde Confessarii attendere debet, ut munere suo fideliter & prudenter fungatur. Sed ista omnia uberiori, ut dixi, demonstrabuntur in sequentibus.

CAPUT XXX.

Pœnitentia vera & plena, magnorum præferim peccatorum, de peccatis commissis penas exigere, & laboriosa esse debet.

362 Sequitur ex proximè dictis, ex eo utique quòd Soperetur in homine peccatorum vindictam. Necnon ex eo quòd à punitione (ut S. Hieronymus ait in exhort. ad pœnit.) pœnitentia nomen accipit, quasi pœnitentia, dum ipse homo punit pœnitendo quod malè admisit. Nam (inquit l. 6. origin.) nihil aliud opunt, quos veraciter pœnitet, nisi ut id quod malè fecerunt, impunitum esse non sinant. Eo quippe modo sibi non parcitibus ille parci, justumque judicium nullus contemptor evadet. Quod & totidem verbis Augustinus dicit epist. 158. Unde & Author lib. de ver. & fals. pœnit. c. 19. sub Augustini nomine citari solitus, Pœnitere (inquit) est penam tenere, ut semper puniat in se ulciscendo, quod commisit peccando. Et paulò post: Pœnitentia est vindicta semper puniens in se, quod dolet commississe. Idque velut Augustini oraculum tradunt Magister lib. 4. dist. 14. Gratianus dist. 3. c. pœnitentia, cumque ipsis Theologi & Canonistæ passim omnes. Unde & Tridentinum sess. 14. c. 2. dicit, quòd post innocentiam baptismalem aliquo crimine amittam, ad plenam & perfectam peccatorum remissionem... per Sacramentum Pœnitentia sine magnis nostris fletibus & laboribus, divinà id exigente justitià, pervenire nequaquam possumus; ut merito pœnitentia laboriosa quidam baptismus à SS. Patribus dictus fuerit.

363 Ad quæ sacri Concilii verba "quisquis animam advertere voluerit" (ait Illustrissimus Atrabatenfis ubi suprà c. 2.) "non poterit non deprehendere... paucissimas esse inter Christianos nos pœnitentias, quæ notas præferant, quas hic exigit Synodus ut verè sint. Addeque peratque earum, quibus hoc nomen tribuitur, non esse nisi pœnitentiarum species & phantasmata. Proinde dici posse, nunquam in Ecclesia fuisse tam paucos pœnitentes veros, etiam nunquam fuerint & confessiones magis iteratæ, & absolutiones frequentiores.

364 Verùm si à pœnitentibus convertamus oculos ad illorum Directores, qui ipsis Sacramentum reconciliationis & gratiæ (quæ una ipsis superest post innocentiam naufragium salutis tabula) administrent; potestine non observari pari admiratione & dolore, quam pauci ministerio suo fideles sint, cum certè difficillimum sit, aut potius omninò impossibile, verba Concilii, quæ jam recitata sunt, cum ignava illa ac molli innumerorum Confessoriorum directione conciliare? A quibus utique peccatores, in Sacramento Pœnitentiæ ducuntur per viam suavem, gratam, inter medias voluptates, & delicias sæculi, nullo inuncto labore. Nam illorum pœnitentia, cum absque laboribus sit, vera pœnitentia non est; & qui illos per vias istas ducunt, cæci sunt, & duces cæcorum... qui aut metu fortè displicendi, aut ignavâ spe commodi, scientes & volentes illos perdunt. "Siquidem hanc per fletus & labores directionem, ut alibi dicit Synodus, divinæ justitiæ ratio exigere videtur. Sed quia illa vel peccatoribus, mundo & carnis voluptati addictis, vel pœnitenti istis ignavo non congruit, sufficit hoc sæculo nostro corrupto ut non observetur.

Sane (aiunt Tridentini Patres) & divinæ justitiæ ratio exigere videtur, ut aliter ab eo ingratiam recipiantur, qui ante baptismum per ignorantiam deliquerint; aliter vero qui semel à peccati & demonis servitute liberati, & accepto Spiritu sancti dono, scientes templum Dei violare, & Spiritum sanctum contristare non formidaverint. Et divinam Clementiam decet, ne ita nobis absque ulla satisfactione, seu punitione, peccata dimittantur, ut occasione accepta peccata leviora putantes, vel ut injurii & contumeliosi Spiritui sancto, in graviora labamur. "Decet insuper "ut intelligat peccator "juxta S. Augustinum, ludum non esse, Deum contemnere, & creaturam ipsi præferre. Decet, juxta S. Gregorium, ut ultro renuntiando voluptatibus licitis, reparat iniquitatem, quâ se infelicitè tradidit illicitis. Hæc absque dubio dispositio est, quâ culpam reparare debet verus & sanctus pœnitens, & ad quam cum ducere deberet bonus Director. Verùm etsi illam agendi rationem exigat divinâ justitiâ; non continò eam exigit commodum Directoris, qui timet pœnitentem suum à se alienum reddere; non eam exigit naturâ pœnitio; non teneritudo sæculi. Ideoque eam non amplectimur. "Inò ratiunculæ & cavillationes excogitamus contra argumentum ex Tridentino deductum. At frustra, uti cap. 41. ostendimus.

Alio argumento, ex Historia Ecclesiastica petito, Illustrissimus Atrabatenfis probat, pœnitentiam necessariam ad imperandam admittendorum criminum veniam esse debere laboriosam. "Novatiani" (inquit) "quos iniqui & immoderati rigoris spiritus ab Ecclesia separavit, cum olim quererentur de indulgentia, quam peccatoribus verè se convertere volentibus Ecclesia exhibebat, dando eis, quorumcumque criminum rei forent, pœnitentiam, modò eam explebant, veniam concedendo. Novatiani (inquam) dicebant probari crimina, dum ita facile remittebantur: qui sapienter, aiebant, remedium criminis monstrat, crimen ostendit. "Respondebat illis Ecclesiæ nomine S. Episcopus Pacianus epist. 3. Fortasse passeret hoc credit, si pœnitentia delicta putarentur, cui tantus labor impenditur, cui carnis interitus imperatur, cui juges lacrymæ, cui gemitus sempiterni. "Inde ostendens periculum non esse, ne pœnitens, tam durè habitus, ad peccatum redeat, iterumque se subeundis pœnis illis & laboribus subjiciat, concludit enim: *Volet ergo ille sanatus iterum se carere, rursus exuri?*

Quid hoc sæculo objectioni illi respondere possent, qui in iniquo se fundantes abusu, eam rationem tenent, quæ, juxta sanctum illum Præfulem, si in Ecclesia stabilita foret, essetque menti illius conformis, justas esse probaret illorum hereticorum querelas; quæ ipse tam disertè verbis mox relatis condemnat? Sed quò non progreditur cæcitas, dum proprio commodo favet, & cupiditati blanditur? Scimus, fratres mei, nec possumus non cum horrore dicere, scimus peccatores, postea verè compunctos, quæstos fuisse, se pro satisfactione criminum enormium, quæ plurimum annorum pœnitentiâ primis sæculis castigata fuissent, accepisse pœnitentias tam leves, ut referre pudeat, quales sunt quinquies Pater, & quinquies Ave, aut decades aliquot Rosarii, ita ut arbitrati minimè se per pœnitentias, criminibus suis tam parum congruas, Deo satisfecisse, alios Directores intelligentiores quæserint, qui aliis ipsos vias ducerent, totâ illis religione persuadente, vias istas, vias Ecclesiæ esse non posse...

„ An non liceat mihi hic exclamare cum Cypriano, deplorante abufum similem, qui per Diocetium ipfius diffundebatur. Emerfit, frares dilectiffimi, novum genus cladis, & quali parum perfections procella fervierit, accessit ad cumulum, sub misericordiae titulo, malum fallens, & blanda pernicies. Contra Evangelii vigorem, contra Domini ac Dei legem, temeritate quorundam laxatur incautis communicatio. Irrita & falsa pax, periculosa dantibus, & nihil accipientibus profutura. Penitentia de peccatoribus excessa est, graviffimi extremique delicti memoria sublata est. Operantur mortientia vulnera, & plaga lethalis profundis visceribus infixata, dissimulato dolore convegitur, &c.

„ Si hoc Spiritus sancti Oraculum verum fit, (de quo dubitare non licet) quid de iis censendum, qui hodie ita laborant, ut poenitentiam illam (laboriosam utique baptismum à SS. Patribus dictam) efficiant baptismum suavem & laboribus vacuum, ita ut, quomammodum ex illis quidam (extorquente confessionem veritatis) agnovit, facilius hodie peccata remittantur, quam committantur ?

366 Haecenus Illustriffimus Episcopus Atrabatenfis, quem alterum saeculi nostri Carolum Borromaeum iure vocaveris, verum utique imitorem zeli pastoralis, fortitudinisque sacerdotalis ipsius. Quid igitur de iis censendum, qui post commissa grandia crimina, homicidium, adulterium, fornicationem, blasphemiam, perjurium, & similia, ex solo sui amore, ignavia ac mollitie, pauculas dumtaxat preces in poenitentiam acceptare volunt, nihil autem de solitis delictis, corporisque voluptatibus per se licitis detrahere, nec ullas corporis inactiones subire, nec elemosynas facere, &c. Quid? nisi quoddam sanctorum Patrum iudicio tales censendi non sint verè ac plenè converti ?

367 Verè namque ac plenè conversus, peccatum vero ac pleno odio profecquitur, persequiturque. Quisquis verò peccatum vero plenoque odio profecquitur, illud in seipso pro posse ulciscitur, iuxta Apollolom cap. praecedenti reclarum. Idque divina iustitia exigat, uti definitum Tridentinum, definit & Traditio, poenitentiam propterea vocans laboriosam. Quisquis ergo poenitentiam laboriosam facere detrectat, cum posset, quomodo commissa crimina vero ac pleno odio odit, & in seipso ulciscitur, ac punit: cum id facere nolit, quod divina iustitia ab ipso exigat? Voluptate citè audire Tertullianum l. de Poenit. c. 11. eos iridentem, qui pro commissis delictis incommoda corporis subire reformidant. Nam ergo (inquit) in cocco & byrio pro delictis suspicari nos concedet? Cedo acum criminibus distinguendis, & pulverem dentibus eliminandis, & bisulcum aliquid ferri, vel aris, unguibus repastinandis. Siquid scilicet nitris, siquid coacti ruboris, in labia aut genas urgeat. Praeterea exquirito balneo latiores horulani, maritimivè recessus. Adjecto ad sumptum, conquiritur altitum enormem saginam, desecato senectutem vini. Quamque quis interrogavit, cuiam ea largiaris? deliquit, dicit, in Deum, & periclitor in aeternum perire. Itaque nunc pendeo, & maceror, & exercitor, ut Deum reconciliem mihi, quem delinquendo laesi. Si secundum Tertullianum deridiculus esset, qui mediis illis in delictis sic responderet: ergo deridiculus poeniteret, non verè. En mvero si magistratum ambientes neque pudet, neque piget, incommadi anime & corporis... & contumelias omnibus entis in causa votorum suorum. Quas non ignobilitates vestrum affectant? Quas atria nocturnis & diurnis salutaribus non occupant? Ad omnem occursum majoris cuiusque persone decrepentes, nullis conviviis celebres, nullis

Tom. III.

congregationibus congreges, sed exules à libertatis, & laetitia felicitate. Idque totum propter unius anni volaticum gaudium. Nos quod securum virgarumque pesto susinet, in periculo aeternitatis tollerare dubitamus? Et castigationem viculis atque culcibus, offenso Deo, praefare cessabimus? Qui ista recusant, hi sunt, de quibus Scriptura commemorat, via illis, qui delicta sua velut procerò sine neccunt. Si tu, qui talis es, de exomologesi retrahas, gehennam in corde considera, quam tibi exomologesi extinguit, & paene potius magnitudinem imaginare, us de remedii adeptione non dubites. Igitur cum scias adversus gehennam esse... in exomologesi... subsidia, cur salutem tuam deseris? Haecenus Tertullianus.

Cyprianum n. 365. audivimus, qui & in l. de lapsis: Lamentari (inquit) cum putamus ex toto corde, sejanis, stercibus, plantibus (sicut admonet ipse Dominus) Dominum deprecari, qui ex primo criminis die lavacra quotidie celebrat, qui epulis affluentibus pastus, & saginâ largiore distentus, cruditates suas postridie ruciat, nec cibos & potus suos cum pauperum necessitate communicat? Quis hilaris & laetus incedit, quando mortem suam deslet?... An ille ingemiscit, & plangit, cui vacat cultum pretiosae vestis induere, nec indumentum Christi, quod perdidit, cogitare? Accipere pretiosa ornamenta, & monilia elaborata, nec divini & caelestis ornatus damna deslere?... Siquem de suis charis mortalitatis exitu perdidisset, ingemisceres dolenter, & feres facie inculia, veste mutata, neglecto capillo, vultu nubilo, ore desecta indicia maeroris ostenderes. Animam tuam misera perdidisti, spiritualiter mortua supervivere hic tibi, & ipsa ambulanti suus tuum portare capisti, & non acriter plangis, non jugiter ingemiscis? Non te vel pudore criminis, vel continuatione lamentationis abscondis? Ecce peiora adhuc peccandi vulnera, ecce majora delicta, peccasse, nec satisfacere.

Quid verò Ambrosius? Lib. 2. de poenit. c. 6. sic loquitur: Audiant, qui agunt poenitentiam, quomodo agere debeant, quo studio, quo affectu, qua mentis intentione, qua intimatorum concessione viscerum, qua cordis conversione. Vide (inquit) Domine, quia tribulor, venter meus turbatus est à fetu meo. Convertum est cor meum in me. Cognovisti intentionem animi, fidem mentis, cognosce & habitum corporis. Sederunt (inquit) in terra, tacuerunt teniores filiae Sion, & impotuerunt terram super caput suum, praecinxerunt scilicet Hierusalem defecerunt in lachrymis, oculi mei caligaverunt, turbatus est venter meus, effusa est in terram gloria mea. Sic flevit & Ninive populus, ubi acquirenda ambitio dignitatis? ubi vini effusio? ubi ipsius copula conjugalis usus? Revertendum saeculo est, sermo ipsi minus indulgendum, quam natura postulat.... Vivendum ita ut vitalibus moriamur usui, seipsum homo abneget, & totus immutetur.... Unde bene Dominus ait: „ Qui vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.

370 Nec dissimiliter Augustinus epist. 54. Nihil aliud agit, quem veraciter poenitet, nisi ut id quod male fecerit, impunitum esse non sinat. Gregorius l. 6. in l. Reg. 2. Tria in unoquoque veraciter poenitente consideranda sunt, videlicet conversio mentis, confessio oris, & vindicta peccati. Et in cap. 15. libri 1. Reg. Quid prodest confiteri flagitia, si confessionis vocem non sequitur afflictio poenitentiae? Tunc namque bene conversum peccatorem cernimus, cum digna afflictionis austeritate dolere cernitur, quod loquendo confitetur. Unde & Dominus, arborem solius decoram, sed fructu sterilem maledixit, quia confessionis ornatum non recipit sine fru-

Kk

in afflictionis. Itaque vita vestra (ait hom. 2. in Evang.) ad tempus amarecat in penitentia, ne eternam amaritudinem sentiat in vindicta. Denique omnis pluribus Sanctorum testimonio (quae profertur ubi de satisfactione) Bernardus tract. de grad. humilit. c. 18. Quem veraciter poenitet, laborem poenitentiae non abhorret.

371 Versissima sunt ergo sequentes de satisfactione & poenitentiarum impositione regulae (quas laudatus Atrebatensis Episcopus tradit in Epistola sua Pastoralis 2.) à triginta & uno Episcopis plurimum commendatae & approbatae: 1. Quilibet Confessarius (laxioribus tantum loquitur) cogitet quo pacto poenitentes examinet, quo dolore contentus sit, quem sufficere existimet, quas satisfactiones imponat. Nisi ausit damnare Patres, Concilia, Scripturam; seipsum damnare oportet, emendetque suam dirigendi rationem, si saluti sua consultum velit.

2. Credatne eruditus & pius Confessarius, gravia crimina, & peccata quae hominem aeterno Dei odio dignum efficiunt, & quae antiquitus puniebantur tam severe, hodie expiari satisfactionibus, quae nihil austeri habent? Poenitentis, quae nihil habent poenitentiae, nisi nomen?

3. Concupi non potest, quod cum una ad caelum via iustus sit crux; fugatur alia peccatoribus & poenitentibus, suavis, jucunda, & laboris experta. Nisi laboriosum dixeris Confessario exponere peccata, quae peccator laudi sibi frequenter duxit inter mundanos, & quae nonnunquam sunt publica.

4. Poenitens queritur, nimis acerbam à se sibi poenitentiam impositam? Dic ut memor sit, quamvis reus non esset, ipsum sibi metipso duriorum imposuisse legem in baptismo. Et quamvis baptisimi innocentiam servasset, Evangelium fortassis non permitteret, ipsum suavis vivere, si vivere vellet Christiane.

372 Ex his omnibus sequitur, in iustificatorum numero non computandos, nec tam poenitere, quam poenitentiae larvam exhibere censendos, qui (ut Cyrillus Alexandrinus ait l. 8. de ador. in spir.) cum assidue peccent, non tamen peccati maculas abluunt. Neque tales (inquit) pretio dato crimina possunt depellere, quod mentis infirmitate (id est ignavia & molliore) sudores poenitentiae perferre, & Deum eiusmodi laboribus placare noluunt. Vae ergo, vae innumeris peccatoribus, qui laboriosa poenitentiae operibus grandia delicta à se post baptismum commissa cluere noluunt. Scriptum est enim: nisi poenitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Quid est nisi poenitentiam egeritis? Act. 26. 20. id satis declarat Apostolus, cum dicit: Annuntiabam, ut poenitentiam agerent, & converterentur ad Deum, digna poenitentiae opera facientes. Et Luc. 11. 32. Niniuite poenitentiam egerunt, ad praedicationem Iona. Et, ut dicitur Jo. nae 3. 5. crediderunt Niniuite in Deum, & praedicaverunt jejunium, & vestiti sunt sacco à magiore usque ad minorem, &c.

CAPUT XXXI.

Pro admissis post baptismum criminibus, praesertim gravioribus, non sufficit dolor parvus & remissus, sed magnus requiritur atque intensus.

373 HAc de re pulchre solideque disserit Petrus de Soto, de quo Emin. Cardinalis Pallavicinus Histor. Conc. Trid. l. 13. c. 8. testatur, quod ample de se laudat matriciam eidem Historiae superpeditarit. Et l. 20. c. 13. quod summam obtinebat existimationem severae probitatis solidaeque scientiae. Et centum prope annis ante Pallavicinum Otho Cardinalis & Episcopus Augustanus, in epistola praefixa tractatu ipsius de Institutione Sacerdo-

tum, dicit quod isto in opere Vir ille & verbo & opere ad docendum ea quae sunt pietatis potens, multa ad doctrinam suam & Catholicam, multa ad officium Pastorum Ecclesiae, & reformandam eorum totaque Cleri vitam & mores pertinentia, tanto pietatis studio, & tanto dicendi ordine composuit, ut dignus nobis videatur hic Liber, qui ad promovendam pietatis studia in publicum edatur, omnibusque animarum curam, vel iam administrantibus, vel in futuram administraturis communicetur. Damus igitur vobis doctissimi simul & piatissimi, & nunquam satis laudati: hujus Viri de Iustitia Sacerdotum librum, omnibus qui curam animarum suscipiant non solum utilem, sed & necessarium, &c.

Et revera tanta cum pietate soliditateque conscriptus est liber ille, ut dolendum sit quod tam parum hodie teratur, foliisque à plerisque legantur novelli Casuilla praevarientes auribus, quibus studium fuisse videtur, cali viam dilatare, quam superrema Veritas, Deus, cujus verba in aeternum permanent, arctam esse definit.

Laudatissimus igitur Petrus de Soto Infit. Sacerdot. lect. 15. tres refert sententias, duas extremas, & reliquam mediam. Nam altera est requirementum dolorem summum, id est summo conatu, & totis viribus productum. . . . Altera extrema sententia est, nullum certum gradum intentionis in dolore voluntatis requiri, nec absolute, nec respective, sive in ordine ad aliorum dolores: ita scilicet, ut sive intensius de peccatis dolens, quam de aliis malis, sive minus intente, id sufficiat, quantumvis exiguus sit ille dolor, minimus (inquam) aliorum affectum voluntatis, ut ipsos docere ait lect. 14. Ita (ait) nonnulli (Sotum, ut dicunt, sequentes) qui putant se multum consilere infirmis conscientis. Et probant 1. quia nulloquam in Scriptura ad certum gradum doloris, vel dilectionis adstringimur. . . . Deinde quia ad recedendum à Deo, & peccandum, nullus conatus requiritur. Ergo neque ad convertendum nos in Deum. Denique Deus necessarius diligendus non est super omnia intensive, sed tantum appreciative, ita ut voluntas in Deum, velut in summum bonum, ut sic apprehensum per intellectum, quantumvis tepide & remisse, satisfaciatur. Ergo similiter de conversione.

Tertia media Antiquorum de voluntatis dolore, est quod etsi non requiratur summus, hoc est totis viribus & conatu productus & elicitus, nec certi aut determinati alicujus gradus, tamen requiritur ut major sit omni alio dolore, qui est in vere poenitente, ita ut plus de peccato doceat, quam de aliquo alio malo, quod ei evenire possit. B. Bonaventura inquit requirit, ut dominetur ceteris doloribus. Et B. Thomas, ut excedat alios dolores.

Prior igitur illa sententia, si tamen alicujus est, requirit scilicet totum conatum & omnes vires, manifeste nimia esset, & impossibile quidam imponens homini, saltem pro hujus vitae infirmitate. Id probatur, quia in hac vita omnes vires nostras extendere in diligendum Deum impossibile est, ut sine peccato esse non possumus, & sine inordinata aliqua concupiscentia. Quare proficere & renovari de die in diem jubemur.

Si dicas necessarium quidem non esse summum conatum, qui in hac vita haberi potest. Nam hunc certum est non posse tantum esse, quin possit adhuc major inveniri. Nam in eo semper proficiendum est: sed de summo qui in hac vita habetur ab his qui omnibus renuntiant non necessariis affectibus, & rebus, ut uni dilectioni & poenitentiae vacent. Notum est nec id necessarium esse. Nec enim ab omni poenitente requiritur, ut omnibus ita renuntiet. . . . Denique nec ullà alià ratione intelligi potest illa sententia esse vera. Id quod in